

Vårdhygien Skåne

Godkänt datum 2023-12-06
Godkänd av Medicinskt sakkunnig
Version 2.0

Vårdhygien i hemmiljö - talarmanus

Bild 1:

Denna utbildning riktar sig till personal som utför olika former av insatser i patientens hemmiljö.

Syftet är att säkerställa och öka kunskapen för att förebygga vårdrelaterade infektioner och minska risken för smittspridning.

Bild 2:

Att säkerställa hela processen handlar om att säkerställa alla moment i ditt arbete: följa basala hygienrutiner, göra riskbedömning, korrekt hantering förvaring och transport samt rengöring och desinfektion.

Alla delar är lika viktiga, vi kommer gå in samtliga moment i detta utbildningsmaterial.

Bild 3:

Gör en riskbedömning vid varje patientmöte för att minska risken för smittspridning.

Här är exempel på frågor som ni kan använda vid riskbedömningen.

Bild 4:

Det finns en ökad risk för smittspridning om patienter har riskfaktorer och de kan dessutom vara mer mottagliga för smitta.

Bild 5:

Som alltid följer personalen basala hygienrutiner men om patienten har diarré eller kräkning ska även handtvätt med tvål och vatten utföras innan händerna desinfekteras.

Bild 6:

Vid omvårdnad av patient med luftvägssymtom följ basala hygienrutiner, men komplettera med munskydd samt visir/skyddsglasögon i de situationer du riskerar att utsättas för nysningar och hosta. Uppmuntra patienten till att hosta i ett papper som läggs i soppåse och hjälp hen att tvätta/sprita händerna ofta.

Bristande förmåga att följa instruktioner blir en riskfaktor i kombination med övriga riskfaktorer pga. att det kan vara svårt att få följsamhet till smittförebyggande åtgärder. Här måste personal täcka upp och hygienkompensera till exempel med att hjälpa till med handhygien.

Det är viktigt att regelbunden bedömning av riskfaktorer sker då dessa kan ändras under tid.

Bild 7:

Socialstyrelsens föreskrift Basal hygien i vård och omsorg, är en bindande regel som ska tillämpas av alla som arbetar inom vård och omsorg.

Syftet är att förhindra smittöverföring från en individ till en annan via personalens händer, underarmar och kläder.

Föreskriften gäller för all personal och studerande, oberoende av vårdgivare och vårdform.

Följsamheten till basala hygienrutiner är en av de viktigaste åtgärderna för att förhindra smittspridning i vården.

Bild 8:

Det är viktigt att skydda sina arbetskläder med ett skyddsförkläde i situationer då arbetskläderna riskerar att komma i kontakt med kroppsvätskor, hudpartiklar samt vid våta arbetsmoment. Plastförkläden är för engångsbruk.

Händerna ska desinfekteras med handdesinfektionsmedel, före och efter varje patientkontakt samt före rent och efter orent vård- eller omsorgsmoment.

Det finns situationer då det inte är tillräckligt med handdesinfektion. Om händerna känns eller är synligt smutsiga eller om man vårdar en patient som kräks eller har diarré behöver man tvätta händerna. Den mekaniska rengöringen med flytande tvål och vatten/wetwipes är viktig innan handdesinfektion utförs. Händerna ska vara torra innan desinfektion.

Handskar ska endast användas när det finns en risk för att händerna kommer i kontakt med kroppsvätska. Händerna ska vara nydesinfekterade innan handskar tas ur sin förpackning samt efter användning. De ska bytas mellan orent och rent vård- eller omsorgsmoment. Handskar är för engångsbruk och får aldrig desinfekteras.

Bild 9:

Arbetsgivaren tillhandahåller arbetskläder och ansvarar för hela hanteringen av arbetskläder det vill säga tvätt, transport och förvaring så att renhetsgraden bibehålls tills användning, enligt Arbetsmiljöverkets föreskrift, Smittrisker (AFS 2018:4).

Arbetskläder får enbart bäras i arbetet, om arbetet bedrivs på fler platser får de även bäras vid färd mellan dessa.

När huvudduk ingår i arbetsdräkt följs samma rutiner som för arbetskläder. Huvudduken ska fästas så att den inte lossnar eller hänger ner. Den ska vara instoppad innanför halslinningen.

Långt hår och skägg ska vara uppsatt så att det inte hänger ner eller faller ner i arbetsområdet.

För att en korrekt handhygien ska kunna utföras ska:

- Händer och underarmar vara fria från armbandsur, smycken, bandage, förband, stödskenor eller motsvarande
- Naglarna ska vara korta, fria från nagellack samt andra konstgjorda material.

Bild 10:

Se film om hur en felaktig hantering av material kan innebära risker.
Producerad av Jönköpings kommun

Avemballering av transportförpackningar bör ske utanför vårdenhet, företrädesvis i ett avemballeringsrum med tillgång till handtvätt. Transportförpackningar ska inte tas in i något förråd. Avemballering ska ske på ett sådant sätt att avdelningsförpackningen bibehåller sin renhetsgrad.

Reflektera över filmen, hur ser det ut i din verksamhet?

Bild 11: -

Bild 12:

Vid transport av material från förråd till patient ska produkter hanteras och skyddas så att renhetsgraden bibehålls hela vägen fram till användning hos patienten. För transport kan med fördel en ren, oanvänd försluten plastpåse eller avtorkningsbar låda med lock användas.

Närförråd är till exempel väskor, skåp eller avtorkningsbar låda med lock, där en mindre mängd sterila eller höggradigt rena produkter tas från enhetens huvudförråd/basförråd. Material i närförrådet ska inte överstiga en veckas behov.

- Engångsprodukter som varit hos patient ska inte användas till annan patient eller återföras till förråd
- Rengöringsfrekvens på avtorkningsbar låda med lock och väskor är 1 gång per vecka

Utrustning som lånas ut till patienter för användning i hemmet levereras vanligen i väskor. Sådana väskor bör vara avsedda för engångsbruk. Alternativt att de är tillverkade i ett material som tål att desinfekteras mellan patienterna. Porösa material till medicinteknisk utrustning såsom textilier, frigolit och skumplast skall undvikas eftersom dessa inte kan rengöras och desinfekteras på ett enkelt sätt i vården.

Vid återanvändning av transportlådor för flergångsbruk ska dessa vara rengjorda och desinfekterade. Använd alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid).

Bild 13:

Tänk på att placera handdesinfektionen lättillgängligt gärna i ficka på utsida av väska för att säkerställa god handhygien innan hantering av rent material.

Bild 14:

Medicintekniska produkter delas in i huvudgrupperna rena, höggradigt rena/desinfekterade och sterila produkter.

Det är viktigt att en medicinteknisk produkt behåller sin renhetsgrad ända fram tills produkten ska användas hos patient. Medicintekniska produkterna ska separeras efter renhetsgrad.

Bild 15:

Medicinteknisk produkt som är märkt med överstruken 2:a är en engångsprodukt och ska endast användas en gång till en patient vid ett tillfälle.

Dessa ska inte sparas eller återanvändas.

Bild 16:

För att säkerställa renhetsgraden på material är det viktigt att en korrekt förvaring sker även i hemmiljö. Sterilt material och material med specificerad renhetsgrad ska förvaras torrt, dammfritt och skyddat från solljus. Med fördel sker förvaring i till exempel skåp eller en avtorkningsbar låda med lock.

Det är viktigt att all personal hanterar materialet med nydesinfekterade händer.

Material som lämnat lådan samt öppnade produktförpackningar ska kasseras. Det är bra att sträva efter att ha små lager och istället rengöra/desinfektera och fylla på regelbundet.

Bild 17:

Det är viktigt att arbeta aseptiskt, det vill säga ”bevara det rena rent”. Som till exempel duka upp omläggingsmaterial på nydesinfekterad yta. Ett tips kan vara att använda bricka, lådlock från plastlåda eller ett underlägg med renhetsgrad utifrån vad som ska utföras.

Bild 18:

Flergångsprodukter ska rengöras samt desinfekteras mellan varje användning och/eller mellan varje patient.

Flergångsprodukt som varit i kontakt med slemhinna/sår måste rengöras och desinfekteras i diskdesinfektor innan ny användning. En flergångsprodukt som enbart använts till rent omläggingsmaterial, kan återanvändas hos samma patient efter mekanisk desinfektion med ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt. Flergångsprodukt som har använts till en patient, ska alltid rengöras och desinfekteras i diskdesinfektor före användning till ny patient. Saknas möjlighet till diskdesinfektion i verksamheten rekommenderas engångsprodukter.

Flergångsprodukter som av olika anledningar, till exempel på grund av storlek eller material som inte tåler att värmedesinfekteras ska mekaniskt bearbetas med alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med rengörande effekt (tensid) innan produkten används till ny patient eller återförs till förråd. Exempel på detta är blodtrycksmanschett, stasband samt patientvåg.

Material som inte kan rengöras direkt i hemmiljön, fraktas separat för att rengöras och desinfekteras på enheten.

Bild 19:

Efter besök hos patient ska överblivet engångsmaterial samt använt material kasseras. Flergångsprodukter som inte kan rengöras direkt, fraktas separat för att rengöras och desinfekteras på enheten.

Bild 20:

För att minska risken för smittspridning är det viktigt att reflektera över vilka utmaningar ni ställs inför i patientens hemmiljö, samt hur ni som personal kan bidra till att höja patientsäkerheten i ert dagliga arbete.

Här är några frågeställningar för att starta er reflektion:

- Finns förutsättningar till följsamhet av Basala hygienrutiner?
- Hur hanteras engångsmaterial på er enhet?
- Hur säkerställs desinfektion av flergångsmaterial?
- Vilka förvaringsmöjligheter finns för material?

Bild 21:

Det finns två checklistor till er hjälp på Vårdhygiens hemsida. På bilden ser ni checklistan som riktar sig till chefer som ansvarar för vård i hemmiljö.

Bild 22:

Här ser ni checklistan som riktar sig till personal som ska utföra medicinska insatser i patientens hemmiljö. Checklistorna hittar ni på Vårdhygien Skånes hemsida.

Bild 23:

Dokument, riktlinjer och kontaktuppgifter hittas på Vårdhygiens hemsida.

[Vårdhygien - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](http://skane.se)

Vårdhygien Skåne är behjälpliga vid eventuella frågor.